

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Karvonen, Eira

Title: Selkäkipuasiakkaan fysioterapia suoravastaanottotoiminnassa : osaamista ja toteutusta

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © 2020 Suomen kivuntutkimusyhdistys ry

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Karvonen, E. (2020). Selkäkipuasiakkaan fysioterapia suoravastaanottotoiminnassa : osaamista ja toteutusta. *Kipuviesti*, 23(2), 50-51. <https://www.skty.org/kipuviesti/kipuviesti-2-2020/>

Selkäkipuasiakkaan fysioterapia suoravastaanotto-toiminnassa

Osaamista ja toteutusta

Eira Karvonen

Physiotherapy for Low Back Pain
Clients in Direct Access Practice:
Competences and Implementations
31.1.2020 Jyväskylän yliopisto

Vastaväittäjä: professori Olavi Airaksinen,
PhD (Itä-Suomen yliopisto)

Ohjaajat: professori Ari Heinonen,
PhD (Jyväskylän yliopisto),
vanhempi tutkija Sirpa Laitinen-Väänänen,
PhD (Jyväskylän ammattikorkeakoulu)

Tarkastajat: professori Anne Söderlund,
PhD (Mälaren University, Ruotsi),
apulaisprofessori Eva Rasmussen-Barr,
PhD (Karolinska Institutet, Ruotsi)

Tausta

Selkäkiput ja niihin liittyvät toiminnalliset haitat ovat Suomessa toiseksi suurin syy varhaiseen työkyvyttömyyteen ja suuriin terveydenhuollon kustannuksiin. Käypähoito suosituksen ohjeistus selkäkipuasiakkaiden varhaiseen kliiniseen tutkimiseen, turhien kuvantamisten ja leikkausten välttämiseen, työ- ja toimintakyvyn nopeaan palauttamiseen ja työhön paluun tukemiseen, on osaltaan käynnistänyt selkäkipuisten mahdollisuuden hakeutua suoraan fysioterapeuttien vastaanotolle lääkärillä käynnin sijasta. Hoitoon ohjaavat henkilöt varaavat sovitun seulontakyselyn perusteella suoraan fysioterapeutille menevät ja lääkärin käyntiä tarvitsevat henkilöt. Lääkärin nopean konsultaation käytäntö mahdollistaa ajan varauksen suoraan fysioterapeutille jo esim. nettiajanvaruksesta.

Suomessa ja muualla tehdyt tutkimukset ovat osoittaneet fysioterapeuttien suoravastaanoton olevan yhtenä tärkeänä keinona selkäkipun pitkittymisen ehkäisyssä asiakastyytyväisyyden ja tehokkaan terveydenhuoltohenkilöstön työnjaon näkökulmasta tarkasteltuna. Fysioterapiassa on epäspesifin selkäkipun luokitteluun käytetty asiakkaan tutkimisen ja terapian suunnitte-

lun yhteydessä erilaisia kivun ja kivun kokemisen alaryhmiä kudos- ja rakennetason luokittelusta toimintakyvyn ja liikkeen hallinnan luokitteluun asti. Psykososiaalisten kuormitustekijöiden arviointiin on esitetty käytettäväksi erilaisia kivun kroonistumisen riskiluokituksia. Eri luokituksen toimivuutta ja valintaperusteita selkäkipun varhaisvaiheessa (<3kk) ei ole vielä riittävästi tutkittu, eikä myöskään millaista lisäkoulutusta fysioterapeutit tarvitsevat ammatillisen peruskoulutuksensa jälkeen suoravastaanotto toiminnan toteutukseen.

Tutkimuksen tavoitteet

Tämän neljästä osajulkaisusta koostuvan väitöstutkimuksen tarkoitus oli selvittää toteutetun lisäkoulutuksen jälkeen fysioterapeutin ydinosaamisen: kliinisen tutkimisen, kliinisen päätteilyn ja kriittisen reflektoinnin siirtymistä käytäntöön sekä selkäkipuasiakkaiden ja fysioterapeuttien kokemuksia suoravastaanotosta.

Menetelmät

Tutkimukseen osallistui yhteensä 34 fysioterapeuttia ja 80 selkäkipuasiakasta julkisen terveydenhuollon organisaatioista Etelä-Suomesta. Kliinisen päätte-

lyn tarkasteluun valittiin opetuksessa käytetty kudos- ja rakennetason alaselkikipuluokitus ja hypoteettis-deduktiivinen päättelymalli. Tietoa kerättiin fysioterapeuttien asiakaskirjauksilla, haastatteluilla ja kirjallisilla kyselyillä. Tiedon käsittelyssä käytettiin sekä määrällisiä että laadullisia menetelmiä.

Tulokset

Fysioterapeutin kliininen päättely ja kriittinen reflektointi tapahtui hyvällä tasolla käyttäen selkävun kudos- ja rakennetason luokitusta ja hypoteettis-deduktiivista päättelymallia. Yksimielisyysprosentti selkävaivan alaluokista oli fysioterapeuttien ja kahden arvioijan välillä 74 % ja $Kappa=0,6$ (95 %CI; 0,47-77). Fysioterapeutit myös analysoivat kriittisesti ja refleктоivat valintojaan ja johtopäätöksiään. He arvioivat manuaalisia taitojaan kliinisten testien suorittamisessa ja käytetyn selkävun luokituksen sopivuutta asiakkaidensa tutkimisessa. Fysioterapeutit esittivät myös muita vaihtoehtoja toteutukseensa. Asiakkaat olivat tyytyväisiä fysioterapeuttien suoravastaanottoon. He kokivat saaneensa selityksen selkävunsa mahdollista syistä ja mitä he itse voisivat tehdä kivulleen ja sen uusiutumisen ehkäisemiseksi. Kolme kuukautta fysioterapeutilla käynnin jälkeen uusintakäynnit olivat vähäisiä ja vain yksi työssäkäyvistä oli sairauslomalla. Fysioterapeutit kertoivat työn mielekkyyden ja merkityksellisyyden kokemuksesta, joka liittyi asiakkaiden tyytyväisyyteen, toimivaan työnjakoon ja yhteistyöhön toimipaikoissa, oman osaamisen hyödyntämiseen sekä ammatillisen arvostuksen lisääntymiseen.

Johtopäätökset ja pohdinta

Fysioterapeuttien suoravastaanotto on hyvä toimintatapa sekä selkävun asiakkaiden, että fysioterapeuttien näkökulmasta arvioituna. Selkävun varhaisvaiheessa kudos- ja rakennetason kipuluokitus on luotettavasti sovellettavissa käytäntöön fysioterapeuttien lisäkoulutuksen jälkeen. Fysioterapeuttien ydinosaamisessa kliininen päättely ja kriittinen reflektio ovat tärkeitä taitoja fysioterapeutin suoravastaanottotoiminnassa. Näiden taitojen jatkuva kehittäminen tulisi sisällyttää fysioterapeuttien jatko- ja lisäkoulutuksiin. Väitöstutkimukseni tulokset ovat saman suuntaiset kuin meillä ja muualla samasta aiheesta tehdyt tutkimustulokset ovat osoittaneet. Tästä toiminnasta hyötyvät paitsi asiakkaat niin myös yhteiskunta terveydenhuollon kustannusten vähetessä. Toistaiseksi ei ole tiedossa yhtään tilannetta, jossa potilasturvallisuus olisi vaarantunut tässä toiminnassa. Ilmeisesti fysioterapeutit ovat osanneet arvioida, milloin tarvitaan lääkärin tai jonkun muun terveydenhuollon henkilön asiantuntemusta asiakkaan vaivan selvittämisessä.

Sovellukset

Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää fysioterapeuttien suoravastaanottotoimintaan, sekä tähän liittyvien lisäkoulutusten suunnitteluun ja sote uudistuksessa toimivan työnjaon toteutukseen. ■